

Reflexe environmentálních problémů v české poválečné próze

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Lindy Zachystalové

Diplomová práce Lindy Zachystalové přináší zajímavý a vysoce funkční přístup k beletrii jakožto prameni, z něhož lze čerpat informace o historických konceptualizacích konkrétních jevů – v případě posuzované práce environmentálních problémů. V tomto ohledu považují posuzovanou práci za přínosnou.

Posuzovaná práce svým titulem slibuje věnovat se „reflexi environmentálních problémů v české poválečné próze“. Na základě analýzy několika vybraných titulů, jejich komparace a konfrontace s „kontextem doby a politickou situací“ (s. 11) však autorka hodlá zároveň „reflektovat environmentální problémy v české poválečné próze v rámci dobového kontextu“ (s. 32). Rozpor v tom, zda autorka sleduje způsob, jakým česká poválečná próza zachycuje / konceptualizuje environmentální problémy, nebo zda zamýšlí z české poválečné prózy vytknout jí reflektované environmentální problémy, shledávám zásadním. Jedná se totiž o dva, byť potenciálně komplementární, přístupy. Autorka volí spíše druhý přístup, který následně doplňuje „hermeneutickou“ interpretací.

Ačkoli práce neuvádí své hypotézy, které by následně otestovala, explicitní vytčení „cíle“ považují za dobré, stejně jako uvedení čtyř bodů pracovního postupu (s. 32), který autorka důsledně dodržuje. Přestože se tedy analýza neopírá o žádnou konkrétní metodologii, její metoda je průhledná a naplněná. Selhává pouze v momentu výběru analyzovaných knih – autorka vytváří soubor „environmentálně laděných publikací“, tedy takových, jež vykazují environmentální problematiku jako své vlastní téma nebo výraznou kulisu na níž se jejich příběh odehrává (s. 32). Navzdory tomu, že autorka nechce „podat úplnou a vyčerpávající analýzu próz tematizujících environmentální problémy“ a zároveň se snaží „vybrat reprezentativní tituly pokrývající různá období české literatury, jakož i zastupující různé žánry“ (s. 33), je jejím cílem zároveň to, aby „nic nebylo opomenuto“. Volí proto primárně přístup korpusový: vyhledávání klíčových slov v digitalizátech literárně historických příruček. Tento přístup následně doplňuje (rozšiřuje či redukuje?) čtením, konzultacemi či vlastní znalostí. Soubor všech knižních děl, jehož svou rešerší dosáhla, autorka bohužel neuvádí; proces jeho výsledného zúžení na pouhých šest titulů pak čtenáři zůstává velkou měrou skryt: autorka jen vysvětluje, proč do výběru nezařadila Vaculíkovu Sekyru a povídky Evy Hauserové (s. 36–38), a konstatuje, že počet environmentálně laděných děl české poválečné literatury se „určitě nepohybuj[e] v řádu mnoha desítek“ (s. 89). Plně rozumím tomu, co ostatně správně reflektuje

sama autorka, a sice, že formát diplomové práce neumožňuje provést analýzu komplexní (s. 33); nechápu pak ale, proč volila krkolomný a zcela zbytečný postup třídění velkého objemu dat. Postup, který zároveň s největší pravděpodobností ani nenaplnila.

Další nedostatek práce spatřuji v konfrontacích vybraných titulů s „kontextem doby a politickou situací“ a také v samotných kapitolách 2 a 3: kriticky orientovaná práce by se měla důsledně snažit minimalizovat užívání / replikování nesamozřejmých tvrzení. Mám na mysli např. „Tyto texty spontánně směřovaly k autenticitě, syrově a bezprostředně zaznamenávaly události a podávaly obraz doby bez ideologického zabarvení (Jan Hanč, Jan Zábrana, Josef Škvorecký).“ (s. 19) či „Ba dokonce ve mně pojem komunismus okamžitě evokuje představu tehdejšího budovatelského úsilí, které se samozřejmě také neslo v technologickém duchu.“

Za kvalitní považuji kapitoly 6 a 7: komparace titulů je srozumitelná a vedená na základě jasných (i když částečně libovolných) kritérií.

Z hlediska pravopisného je text velmi dobrý, vykazuje pouze nemnoho překlepů (např. *informace* místo *informace* na s. 13) a nedůsledností (např. *na západě* na s. 13 vs. *na Východ* na s. 17). Jen místy se vyskytují prvky příznakové z hlediska stylistického (např. „Část občanů sice zakoušela problémy na vlastní kůži a tušila, že vše asi nebude v pořádku,...“ nebo „Vytěžený kopec jako by byl ztrátou především pro něj a pro místní, kteří byli *za bolševika* vysídleni.“). Terminologické nedostatky registruji v oblasti lingvistické / korpusové na s. 34: předpokládám, že *konotaci* míní autorka *kolokaci*, *kořenem slova* jeho *morfologickou bázi* / *tvarotvorný základ*, *referencí o ekologovi* *konkordanci lemmatu* ekolog. Prosím autorku, aby tyto nepřesnosti při své obhajobě objasnila.

Autorku prosím, aby se při obhajobě vyjádřila k těmto bodům:

1. V práci vysvětlujete význam komponentu *eko-* ve slově *ekokritika*. Jaký význam zde nese komponent *-kritika*?
2. Objasněte terminologické nepřesnosti v kapitole 5 (viz výše).

Celkově považuji práci Bc. Lindy Zachystalové za dobrou, její přínos spočívá zejména ve snaze o nové uchopení dynamiky diskurzu o ochraně životního prostředí v českém kontextu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře (13 bodů).

V Praze 20. ledna 2018

Mgr. Michal Hořejší